

Demeter Helén-Lenke

Magatartási normák korszerű szabályozása az óvodában

A pedagógusi munka eredményességét számos didaktikai módszer teszi hatékonnyá. Valamennyinek birtokában lehetünk, naponta alkalmazhatjuk, azonban ha hiányzik a legalapvetőbb módszer a nevelői gyakorlatunkból, munkánk eredményességét csökkenthetik. Ezt a legalapvetőbb módszert minden pedagógus naponta alkalmazza különböző formában, hisz e nélkül nincs hatékony tanítás. Ez nem más, mint a gyermekek helyes magatartásnormáinak szabályozása és fenntartása, hagyományos megközelítésben a fegyelem fenntartása.

Miért szükséges a fegyelmezésre használt gyakorlati módszereinket korszerűsíteni? Elsősorban azért, mert olyan társadalomban élünk, melyben gyermekeink állandó változásnak vannak kitéve, melynek következményeképpen magatartási normáik széles skálán mozognak, a szülők nevelési stílusai is változatosak, így a pedagógusi munkában is a magatartási normák szabályozása napi szinten kihívást jelent. Másodsorban az óvodáskorú gyermekekre rendkívüli hatással van közvetlen környezete, melynek eredményeképp nem csak pozitív magatartásformák alakulnak ki, hanem sajnos negatívak is (pl. hosszas beilleszkedés, agresszív viselkedésformák, hiszti stb.), melyek az óvodai tevékenységek hatékonyságán csorbitásnak, és ezért szabályozást igényelnek. A gyermek magatartásának szabályozása egy olyan többtényezős rendszer, amely a gyermeknevelés szerves része (Campbell, 2000). „Az egészséges engedelmisségre nevelés kulcsa a szeretetteljes kedvesség, mely ugyanakkor nem enged a tekintélyből. Az egészséges engedelmisségre való tanítást kezdjük azzal, hogy segítünk gyermekeinknek kontrollálni impulzusaikat és elhalasztani igényeik kielégítését.” (Payne, 2018, 98.)

A magatartásszabályozás a család és az óvoda feladatkörébe tartozik, ezért a következőkben látni fogjuk, hogy bizonyos eljárások, módszerek és fegyelmezési alapelvek mindkét irányban érvényesek lehetnek, míg mások csak a csoporttermi tevékenységekre alkalmazhatók. A magatartásszabályozás alapvető eszköze a fegyelem, melyet minden szülő és pedagógus másképp használ. Ennek bizonyítéka, hogy a szülők és pedagógusok közösségének fegyelmezési ismeretei különbözőek, a módszerek alkalmazása is változatos.

Mielőtt bemutatásra kerülne egy jól bevált magatartást szabályozó, konkrét, gyakorlati és óvodában alkalmazható eljárás, vessünk néhány átfogó pillantást a fegyelem elméleti hátterére.

A fegyelem fogalma, célja és osztályozása

A fegyelem szó a 'discipol' görög szóból származik, jelentése: tanítani, irányítani, kijavítani. Ez a feladat szerves részét képezi a szülői szerepnek és a pedagógusi munkának, mely nélkül nincs igazi nevelés, tanítás-tanulás. A Pedagógiai Lexikon szerint a fegyelem *„általában, a társadalmi életben a zavartalan együttéléshez, együttműködéshez szükséges, erkölcsi szokásokból kialakult vagy előre megállapodott rendszabályokhoz való alkalmazkodás.”*

A fegyelem szociális természetű: *„a társadalmi együttélés adott viszonyaihoz, formáihoz való részben tudatos, részben önkéntelen vagy szokásszerű alkalmazkodás”* (Zrinszky, 2006, 188.). Kern szerint a fegyelem: *„olyan külső és belső motivációk révén kialakított magatartásformák összessége, amelyek egy adott rendszer szabályaihoz (értékrendjéhez) való alkalmazkodással annak munkáját erősítik, kiegyensúlyozott működését, céljainak elérését biztosítják”* (Kern, 2002, 7-8.).

Nagyon sokan abba a tévedésbe esnek, hogy a fegyelemnek negatív értelmezést adnak. A fegyelem nem azonos a büntetéssel. A korszerű fegyelmezés prevenciót jelent, és a különböző magatartási formák helyes irányba terelését foglalja magában. A büntetés viszont reagálás egy nem kívánt viselkedésforma megnyilvánulására. A kiegyensúlyozott, pozitív eszközökkel irányított fegyelemre nevelés nem korlátozza a gyermek szabadságát, valamint személyiségének harmonikus fejlődését. A fegyelem az óvodai nevelés eredményes működésének nélkülözhetetlen előfeltétele, és a gyermekekben rejlő képességek kibontakoztatásának alapja. A normaismeret, a szabálytudat, a felelősség- és kötelességérzés kialakulásának révén a gyermek felkészül a sikeres szociális beilleszkedésre, fejleszti önuralmát, növeli tisztelet tudását, valamint beláthatja azt, hogy magatartása hogyan hat másokra. Mégis hajlamosak vagyunk arra, hogy a fegyelmezés fogalmán nem prevenciót értünk, hanem a viselkedés korrekcióját. Nem a megelőzésre, elkerülésre törekszünk, hanem a kialakuló problémákkal való megküzdésre. Ennek az értelmezésnek a tisztázására Zrinszky segítségként a következőket ajánlja: *„a célszerű mérték megtalálásában segíthet, ha világosan különbséget teszünk a fegyelmezés és a büntetés között. Az előbbi prevenció és a belső fegyelem fejlesztésének eszköze, az utóbbi reagálás valamire, ami már megtörtént, és legfeljebb csak reményét adja annak, hogy a büntetés következtében nem fog ismétlődni. Tehát, a normaszegést megelőző fegyelemfenntartást nevezzük preventív fegyelemnek”* (Zrinszky, 2006, 89).

A pedagógiai gyakorlatban a fegyelmezés mindenekfelett cél, és nem eszköz. A problémák megelőzésére, prevenciójára kell hangsúlyt fektetni, és nem a fegyelmezési esetek megoldásának módszereire (Birta, 2007). Ezt a célt a prevencióra való odafigyeléssel lehet elérni, és ebben segítségként szolgálnak a különböző módszerek, a megelőzési technikák alkalmazása, melyek sok problémás helyzettől mentesíthetik a nevelőt, megkönnyítve mindennapi munkáját, azonban nem zárja ki száz százalékosan azokat. A prevenció eljárások alkalmazása működik mind a családi, mind az intézményes nevelés keretén belül.

A fegyelem prevenciók értelmezése mellett megemlíthetjük a pozitív fegyelem értelmezését is, amelynek szemlélete, akárcsak a prevencióé mind a szülői, mind a pedagógusi fegyelmezésre irányul, és *„arra készült, hogy megtanítsa a gyermekeket, hogy legyenek tisztelettudó, megbízható, leleményes tagjai közösségüknek”* (Bariné, 2010, 1). Olyan módszereket foglal magában, melyekben a nevelő egyszerre kedves és határozott, illetve sem nem büntető, sem nem túl engedékeny. Nelsen (2013) dolgozta ki ennek a fegyelmezési szemléletnek a gyakorlati módszereit Adler és Dreikurs elméleteire alapozva, miszerint a gyermekek szorosan kötődnek a környezetükben élőkhez. Matanie és Axente (2011) szerint a pozitív fegyelmezés egyenrangú jogokat és kölcsönös tiszteletet foglal magába. Lehetőséget ad a gyerek számára a döntéshozatalban, a következmények tudatos vállalásában. A viselkedésformára összpontosít, és nem a személyiségre, ezáltal segítve a gyermeket a helyes és helytelen elsajátításában anélkül, hogy megaláztatást és szégyent érezzen kudarc esetén. A pozitív fegyelmezés által a gyermek megérti, hogy elfogadják és szeretik még akkor is, ha adott viselkedése nem elfogadott.

A fegyelem igazi célja: a felnőveő gyermekben kifejleszteni azt a képességet, melynek segítségével az élet adta különböző helyzetekben bölcsen tudjon megállni úgy, hogy a felmerülő problémahelyzetekkel szembenéz és győztesen megküzd, nem pedig elmenekül előle.

A fegyelmezési módszereket két nagy csoportra oszthatjuk: hagyományos és korszerű eljárások.

A *hagyományos fegyelmezési eljárások* legismertebb formáját a megerősítések képezik, a jól ismert és alkalmazott jutalom és büntetés. Pszichológiai megközelítésben a megerősítések (jutalom, büntetés) az operáns kondicionálás szerves részeként jelennek meg, melynek során megtanuljuk, hogy bizonyos cselekvések bizonyos következményekkel járnak. Ezeket leggyakrabban a külső motívumok körében szokták alkalmazni mind a szülők, mind a pedagógusok, azonban a motiváló hatás mellett informáló és jelző értéke is van (Atkinson és Hilgard, 2005).

A gyakorlatban sokszor szükségessé válhatnak és eredményesnek bizonyulhatnak a büntetés alkalmazásának különböző formái, ennek a módszernek azonban többféle negatív hatása is van, melyeket jó figyelembe venni. Nelsen és munkatársai (2016) így fogalmaznak a megerősítések alkalmazásának korszerű eredményességéről: *„úgy véljük, hogy a viselkedés büntetéssel és jutalommal való motiválása hosszú távon elkedvetlenít. A jutalmat szerető gyerekek motivációja előbb-utóbb a jutalomtól függ majd, pusztán a belső jutalomért – hogy a helyes viselkedés miatt még akkor is jókedvre derülnek, ha éppen senki nem látja őket – nem akarnak a társadalom hasznos tagjaivá válni. A büntetés hosszú távú következményei pedig a következők: lázadás, bosszú és visszahúzóds”* (Nelsen, Lott-Glenn, 2016, 21).

Amennyiben a megerősítés módszereinek alkalmazása mellett dönt a nevelő, vegye figyelembe Fodor (2007) pedagógiai tanácsait: tudatosítani kell a gyermekben, hogy miért kapja a jutalmat vagy büntetést; a megerősítés mértéke legyen összhangban a tett vagy a teljesítmény mértékével; tilos a gyermek személyiségét sértő büntetési eljárások alkalmazása; a büntetést csak végső megoldásként alkalmazzuk; sem a büntetés, sem a

jutalom ne akadályozza a gyermek normális fejlődését; a büntetés soha ne öltön testi fenytési formát; a kollektív megerősítés alkalmazása nem minden esetben célszerű; a megerősítés kritériumait a gyermeknek ismernie és elfogadnia kell; a legeredményesebb a gyermek által óhajtott jutalom; mind a büntetés, mind a jutalom egyénre szabott legyen; a szimbolikus és reális megerősítők alkalmazása között legyen arányosság; az igazságtalanul kiosztott büntetésnek mindennél károsabb következményei vannak.

A korszerű fegyelmezési eljárások közül megemlítjük a preventív és a pozitív módszereket. A preventív módszerek közé tartoznak a következő eljárások:

- *hatékony és cél tudatos óratervezés*, melynek hatékonysága függ a pedagógus és gyermekek közötti együttműködéstől;
- *eredményes kommunikáció*, mely átszövi az egész oktatás részét;
- *kooperatív tanítás/tanulás*, mely a gyermekek aktív részvételén alapszik;
- *a csoport ergonómiai dimenziója*, mely azt a tanulási teret biztosítja a gyermek számára, amiben biztonságosan érzi magát, megelőzve különböző zavaró tényezőket, melyek miatt felborulhat az adott tevékenység menete;
- *csoportszabályzat*, melynek mind problémamegelőző, mind problémamegoldó szerepe van.

A pozitív módszerek közül megemlíthetők a következő gyermekbarát technikák, melyek az óvodáskorban is jól alkalmazhatóak:

- *megoldásra való összpontosítás*, melynek során a gyermeknek lehetősége adódik a döntéshozatalra. Megtapasztalja, mit jelent, ha úgy dönt, hogy jobban viselkedik, ha tisztelettel bánnak vele és ő is másokkal. Ha a megoldásra összpontosítunk, akkor teljesen más lesz a nevelői légkör mind a családban, mind az óvodában (Nelsen, 2013).

– *természetes következmények*: a gyermek a saját tettének következményeiből tanul. Ez a tapasztalatszerzés konkrét útja. Hibákból tanulni egyszerű lehetőség a viselkedés szabályozásában, ha nem rejtjük el őket, nem ítéljük el, nem büntetjük, hanem tanulságot vonunk le belőlük a következőkre nézve. Így a gyermekek megtanulnak tetteikért felelősséget vállalni, hisz tudják, hogy ettől még nem rosszak. A nevelő feladata az, hogy megtanítsa a gyermekeknek lépésről lépésre a hibákkal kapcsolatos egészséges alapelvet: hibázni emberi dolog, ezért gyakran előfordul, de ha téved valaki, nem azt jelenti, hogy rossz, és senki nem tudhatja meg.

– *helytelen viselkedés más irányba terelése*: eltérbe hozzuk a pozitív dolgokat, hátterbe szorulnak a negatívok. Például, ha egy gyermek vezető egyéniség, de rendetlen, akkor úgy terelhetjük jó irányba a szétszórtságát, ha megbízzuk, tanítsa meg társainak helyére tenni a játékokat.

– *csoportgyűlés és családgyűlés*, melyet Nelsen és munkatársai (2016) a pozitív fegyelem egyik alapvető és hatékony módszereként ajánlja, melynek alapelveit adaptálni lehet a családban és az óvodában is. Azt állítják, hogy ezzel a módszerrel a nevelő megtanítsa a gyermekeknek azt, hogy az ők gondjaik és az azok felé irányuló hozzászólásaik fontosak és komolyak a felnőttek számára. Így a gyermekek aktív részeseivé válnak egy adott problémának, és „kölcsonös tiszteleten alapuló bánásmódban részesülnek, el fogják sajátítani az önfegyelmet, együttműködést, felelősségtudatot, rugalmasságot, találékony-

got, problémamegoldó készséget és egyéb jellemformáló társas és életvezetési készségeket” (Nelsen, 2013, 175.).

Magatartási normákat szabályozó korszerű eljárások hatása az óvodáskorú gyermek csoporttermi viselkedésére

A fenti gondolatokra és a szakmai gyakorlatra alapozva egy pedagógiai kutatásra került sor egy óvodai csoportban, melynek célja megállapítani és tudatosítani azokat a viselkedésbeli problémákat, amelyek zavarják az óvodában a békés és nyugodt együttlétet. Ezek kiküszöbölése érdekében a kísérleti beavatkozás folyamán felhasználtunk néhány korszerű fegyelmezési módszert, majd elemeztük ezeknek a gyermekekre és a csoport légkörére gyakorolt hatását.

A kutatás hipotézisei a következők voltak:

1. A csoportszabályzat következetes alkalmazása csökkenti a gyermekek fegyelmeztelen viselkedését:

- türelmetlenség miatti sírás, üvöltözés, hiszti, játékok rongálása;
- egymás fizikai bántalmazása: csípés, harapás, ütés;
- egymás verbális bántalmazása: buta vagy, kicsi vagy, rossz vagy, csúnya vagy stb.
- a játékon való osztozkodás;
- a tevékenységek alatti figyelmetlenség.

2. A csoportgyűlés alkalmazása növeli a gyermekek helyes magatartás formáinak gyakoriságát:

- türelem kifejezése bizonyos helyzetekben;
- szeretet, elfogadás és megbocsájtás kifejezése;
- egymás dicsérete;
- a problémák békés megoldására való törekvés;
- társakra és az óvó nénire való odafigyelés.

A kutatás résztvevői 2–6 éves óvodás gyermekek voltak, egyes csoportban, létszám szerint 21. Mivel minden csoport más és más fegyelmi gondokkal küzd, nehéz őket egymáshoz viszonyítani, ezért egycsoportos kísérlet alkalmazására került sor. A kutatásban alkalmazott módszerek és eszközök: kvalitatív kutatási stratégia; a gyermekek megfigyelésére megfigyelési jegyzőkönyv; a megfigyelésre kódolás nélküli, szelektív jegyzőkönyv meghatározott szempontok szerint.

Megfigyelést végeztünk négy héten át, heti két alkalommal a 9–11,30 közötti napokban. A preteszt eredményeinek elemzéséből világosan kitudt, hogy melyek azok a helytelen és helyes magatartásformák, melyeknek gyakorisága csökkentést, illetve növelést igényel. A csoportteremben előforduló helytelen magatartások a következők voltak: tevékenységek alatti figyelmetlenség az első helyen, utána türelmetlenség, fizikai bántalmazás, játékokon való osztozkodás és verbális bántalmazás. Nem csak a helytelen magatartásformák gyakoriságát vizsgáltuk az adott csoportban, hanem a helyes magatartásokét is: a társakra és óvónőre való figyelés, türelem, szeretet és elfogadás, problémamegoldás és egymás dicsérete.

A beavatkozás bemutatása

A beavatkozás párhuzamosan két területen valósult meg: a családban és a csoportteremben. A szülők segítségével végzett beavatkozás fő célja a különböző nem elfogadott gyermeki magatartások közös módszerek és technikák segítségével való formálása volt. A gyermekek értésére adtuk, hogy ami nem elfogadott az óvodában, az otthon sem, illetve fordítva. Partnerkapcsolatot hoztunk létre óvoda és szülők között, alapul véve a hagyományos partnerkapcsolat formáját, azonban új tartalmakkal és megvalósítási formákkal töltöttük meg. Azok a módszerek és technikák kerültek otthoni alkalmazásra, amelyeket az óvodában is alkalmaztunk a beavatkozási időszakban.

A csoporttermi beavatkozás során két eljárást integrálva alkalmaztunk. Az egyik a már jól ismert preventív fegyelmezési eljárás a *csoportszabályzat*, a másik pedig a pozitív fegyelmezés egyik módszere, a *csoportgyűlés*. Mivel a csoportszabályzatot eddig is alkalmaztuk az óvodai gyakorlatban, de nem sok eredménnyel, most a megszokott alkalmazási formától eltérően vezettük be és tettük hatékonyá.

A csoportszabályzat alkalmazásának az volt a célja, hogy a különböző nem kívánt viselkedésformákat megelőzzük, míg a csoportgyűlés célja, hogy a gyerekek különböző életre szóló alap viselkedési készségeket sajátítsanak el. A két eljárás integrálása abban rejlett, hogy különböző alapkészségek képezték a szabályokat.

A napszak végén 10–15 percet fordítottunk a csoportgyűlésre, a gyermekek elnevezése szerint *kisgyűlés*re. Ezeken az alkalmakon alaposan megbeszéltük, értékeltük a nap fontosabb eseményeit és a gyermekek viselkedésformáit. A helyes viselkedéseket kiemeltük, megerősítettük, míg a helytelenekből levontuk a tanulságot, és közösen megoldást kerestünk arra, hogy többet ne forduljon elő. Ezeken az alkalmakon a gyermekek a következő viselkedési alapkészségeket sajátították el: egymás dicsérete, elismerése; az egymás közti különbségek tiszteletben tartása, egymás elfogadása; türelem; egymás meghallgatása; a fellépő problémák békés megoldása. Minden készség megbeszélését/tanulását szemléletesé tettük, kifüggesztettük, és szabályként alkalmaztuk. Ezáltal az adott készség rögzült, hosszú távon pedig megelőzte egyes helytelen viselkedésformák előfordulását. Mivel vegyes korosztályú volt a célcsoport, egy hetet fordítottunk egy adott készség elsajátítására, és az adott heti témát hozzácsatoltuk mindig az előzőkéhez. Ezeket lépésről lépésre vezettük be a mindennapi tevékenységeinkbe, és a déli napszak végén megbeszélést tartunk arról, hogy kinek mennyire sikerült vagy nem sikerült alkalmaznia.

Öt beavatkozási alkalmunk volt, melyek a *csoportgyűlés*, a gyermekek elnevezése szerint *kisgyűlés* keretében valósultak meg. Ezek a kisgyűlések egy ötrészes keretmesével indultak (1. számú melléklet), azonban mindig csak addig a részig, ameddig a tervezett tulajdonság került bevezetésre. A következő alkalmakon ismételtük az előző részeket, megbeszéltük azok tanulságát, majd hozzáadtuk az új részt. Az adott meserészből az elsajátítandó tulajdonságot szabályként függesztettük a falra, színes kartonból készült gombaházikó formájában a csoportszabályzat kijelölt helyére. A következő nap a reggeli találkozó alkalmával a gyermekek feltették saját jelüket a jelenléthez, majd a napszak,

illetve a kisgyűlés végén minden gyermek jele arra a gombaházikós szabálysimbólumra került, amelyet megérdemelt. Pl. ha egy gyermek szépen végezte el a kézimunka feladatát, dicséretet kapott, így a jele a „megdicsérlek, mert...” gombaházikóra került.

Jelenlét és az első két szabály

A következőkben látni fogjuk, hogy a különböző beavatkozási hetek alatt mely alapkészségek váltak a csoport szabályaivá.

1. hét. Első szabály: Megdicsérlek, mert...

Az első beavatkozási hét első napszakának végén a gyermekekkel közösen körbe tettük a kisszékeket, és megbeszéltük, hogy ezentúl minden nap végén így körbe fogunk ülni, és mi, a gombák csoportja kisgyűlést fogunk tartani. Egyik gyermek így reagál: „Milyen jó, hogy nekünk is, itt az oviban, lesz sok gyűlésünk nem csak apának az irodában.” A gyermekek lelkesek és nyitottak voltak az új helyzet elfogadására. A gyűlés szó nekik azt jelentette, hogy most valami olyant teszünk, amit a felnőttek, és gyermekként is képesek vagyunk gyűlésre, amihez komolynak kell lenni. Az első kisgyűlést a keretmesénk első részének bemutatásával kezdtük, majd a mese alapján elhatároztuk, hogy ezután törekszünk arra, hogy egymással szépen beszéljünk, a csúnya, sértő megjegyzéseket teljesen elfelejtjük. Meghatároztuk az első szabályt: *Megdicsérlek, mert...* Ezt a szabályt a mesebeli gombaházikó képével tettük szemléletessé, és kifüggesztettük a csoport szabályai közé. Ezután a gyermekek első alkalommal dicsérő szavakat mondtak egymásnak. Ilyen mondatok hangzottak el: „Megdicsérlek, mert szépen rajzoltál.; Megdicsérlek, mert szépen elmondtad a verset.; Megdicsérlek, mert ma nem sírtál.; Megdicsérlek, mert

nem mondtad, hogy nagy a fülem.” Kellemesen meglepő volt a gyermekek hozzáállása és reális értékelése. A közép- és nagycsoportosok éretten értékelték, és osztották egymásnak a dicséreteket, míg a kisebbek közül egyesek segítséget kaptak, mások pedig a nagyobb társaikat utánozva értékelték. A hét minden napján a kisgyűlésen gyakoroltuk a dicséret kifejezését, és értékeltük az egész napi tevékenységet. Ahogy teltek a napok és hetek, egyre szebb dicsérő mondatok születtek: „Megdicsérlek, mert ma nem hülyéztél le.; Megdicsérlek, mert ma bátorítottad a kicsit, hogy képes kiszínezni az őszi levelet.; Megdicsérlek, mert megköszönted óvó néninek, hogy segített neked. A 4–6 éves korosztályos gyermekek között kialakult egy versenyszellemű igyekezet, hogy ki mond szebb dicséretet a társának.

2. hét: Második szabály: *Türelemes vagyok, amikor...*

Egy hét után a gyermekek már maguk tették körbe a kisszékeket, és várták a napnak ezt a záró szakaszát, illetve a második hét első napján a mese folytatását. A mese bemutatókor az első részhez hozzátartozott a második részt, majd levontuk ennek a résznek is a tanulságát, és megbeszéltük, hogy a mi csoportunk sem jeles türelemből. Ezért eldöntöttük, hogy jobban igyekszünk: nem fogunk toporzékolni, ha a sorban várni kell; nem hisztizünk, ha nem kapjuk meg azonnal azt a játékot, amelyiket szeretnénk; nem nyafogunk, ha nem mi vagyunk mindig az elsők a feladatok elvégzésben. A gyermekek nyitottak és őszinték voltak a döntéshozatalban. Így született meg a második szabály is: *türelemes vagyok, amikor...* Ezt a szabályt a mesebeli gombaházikó egy második képével tettük szemléletessé, és kifüggesztettük a csoport szabályainak kijelölt helyére a *dicséret házikó* mellé.

A hét minden napján a gyermekek igyekeztek türelmesebbek lenni, mint azelőtt. Minden napszak végén megbeszéltük, ki mennyit fejlődött, kinek mit kell tennie annak érdekében, hogy még türelmesebb legyen. Az 5–6 éves korú gyermekek azonnal rájöttek, hogy ez nehezebb feladat, mint a dicséret kifejezése, és nagyon igyekeztek, hogy a *türelem házikóra* kerüljön a jelük. Ők nem elégedtek meg csak a dicsérlettel. Megértették, hogy a türelem sokkal több munkát igényel, nagyobb kihívás, megvalósítás, mint egy dicséret megszerzése. Ezért láthatóan erőfeszítéseket tettek a nap folyamán arra, hogy a jelük a *türelem házikóra* kerüljön. Büszkéek voltak arra, hogy el tudták mondani: „*Türelemes voltam akkor, amikor kivártam a sorom amíg az óvó néni hozzám jött*”. Szomorúak voltak, kudarcnak minősítették azt a napjukat, amikor nem a *türelem*, hanem csak a *dicséret házikóra* került a jelük.

3. hét: Harmadik szabály: *Elfogadlak akkor is, ha...*

A keretmese harmadik részével folytatódott a beavatkozás. Megbeszéltük, mit jelent az egymás elfogadása és elutasítása, valamint azt, hogy a csoportunkban ez hogyan is működik. Az egymás elfogadása nem volt egyszerű, mert a gyermekek megszokták, ha valamiért megharagudtak egymásra, akkor elutasításként bántották egymást. A beszélgetés alkalmával megértették, hogy amikor fizikailag bántják egymást, nem jó így, ezen változtatni kell. Ezért fogalmaztuk meg a harmadik szabályt is: „*Elfogadlak, akkor is...*”.

Ezt a mesebeli gombaházikó harmadik képével tettük szemléletessé, és kifüggesztettük a csoport szabályainak kijelölt helyére a többi gombaházikó mellé. Őszinte kis törekvések következtek, és az eredmény sem maradt el: sokkal könnyebben megbocsájtottak egymásnak, és gyakran elhangzottak az idézethez hasonló kifejezések: „*Elfogadom a bocsánatkérésed, és akkor is szeretlek téged, ha megütöttél.*” Ezek a szavak a 4–6 éves gyermek szájából, lelkéből óriási teljesítménynek minősíthetőek, főleg, ha még egy meleg baráti ölelés is társul hozzá. Volt olyan alig 3 éves gyermek, aki egyik reggel vidáman, fülig érő mosollyal robogott be a csoportba, és hangosan kiáltotta: „*Óójóónéni, ma csenkit csem lugok meg.*” (Óvó néni, ma senkit sem rúgok meg). Amikor sikerült visszafognia magát, óvó nénire nézett, és azt mondta: „*Játod, nem lughtam meg...*” (Látod, nem rúgtam meg). Amikor viszont mégis és hirtelen megrúgta a társát, hozzáfordult, és azonnal bocsánatot kért. Pár hét után teljesen kimaradt ez a helytelen magatartása.

4. hét: A gyakorlás hete

Ezen a héten minden nap tudatosítottuk a teendőinket, megbeszéltük, kinek melyik feladat a legnehezebb, illetve legkönnyebb, és miért. Ilyen mondatok hangzottak el: „Nekem a dicséret a legkönnyebb, mert az oviban semmi sem nehéz”; „Nekem a türelem a legnehezebb, mert nem szeretek sorban állni, mikor megyünk az ebédlőbe”; „Nekem az elfogadás a legkönnyebb, mert nagyon szeretem a kicsiket, és sajnálom mikor sírnak”; „Nekem a legnehezebb az, hogy dicséretet kapiak a színezésre, mert mindig utolsó vagyok.”

Nagy sikernek minősíthető az a tény, hogy ebben a korai gyermekkorban a gyermekek egy része képes helyes önértékelésre, annak érthető kifejezőmódjára.

5. hét: Negyedik szabály: *Meghallgatjuk egymást.*

A keretmese ez alkalommal is folytatódott. Az új rész tanulságát tudatosítottuk: mit is jelent egymást meghallgatni? Elhatároztuk, hogy ezentúl jobban figyelünk beszélő társainkra és az óvó nénire, és míg ők mondanak, mesélnek nekünk valamit, addig mindenki csendben figyeli. Egyetértettünk az ötödik szabály, „*meghallgatjuk egymást*” kifüggesztésével is, amit a mesebeli gombaházikó negyedik képével ábrázoltunk, és kifüggesztettünk a többi csoport szabályai közé.

Az 5–6 évesek benyomása az volt, hogy most már több mindenre kell odafigyelni, hogy valamelyik házikóra kerüljön a jelük, és azon tanakodtak egymás között, hogy melyik készség, szabály több, illetve nehezebb, mint a másik. Abban mind egyetértettek, hogy a *dicséret* megszerzése a legkönnyebb feladat, és azzal érveltek, hogy biztos valamit jól csinálunk egész nap. Az volt a véleményük, hogy a dicséret a kicsiknek, a 2–3 éveseknek való. Már a *türelem* sem kihívás, sőt abban versenyeztek, hogy ki a türelmesebb. A *megbocsátás* és *egymás meghallgatása* nehéz feladatnak bizonyult. Versenyszerűen törekednek, hogy ez is olyan könnyű legyen, mint a dicséret. Egyik 6 évet betöltött fiú azt mondta: „*Én addig dolgozom ezeken a szabályokon, amíg mindeniket olyan könnyen szerzem majd meg, mint a dicséretet.*” Valóban igaza volt, mert ezeknek a tulajdonságoknak a készség szinten való alkalmazása jelenti az igazi sikert majd, és a cél éppen ez. A napsza-

kok végén minden gyermek jele arra a szabály-házikóra került, amelyekre megérdemelte, amelyekért megdolgozott, amelyikből legjobb volt.

6. hét: Ötödik szabály: *Megoldjuk a problémánkat.*

Az utolsó alkalommal a napvégi kisgyűlésen feldolgozásra került a keretmese alapján, hogy mit jelent egy adott probléma, azt hogyan is lehet megoldani, és miért fontos a megoldás. Az ötödik szabály is a csoportszabályok közé került a már jól megszokott gombaházikó képének ábrázolásában. Beazonosítottunk közösen néhány csoportproblémát, és közösen megoldásokat kerestünk azokra. A problémamegoldás komplex feladat, a 2–4 éves korosztály nem tudott aktívan bekapcsolódni, ők ösztönösen és nem tudatosan oldották meg maguk között a kis problémáikat. A 4–6 éves korosztály viszont kihívásnak tekintette, és próbáltak kreatívak lenni a megoldások megtalálásában.

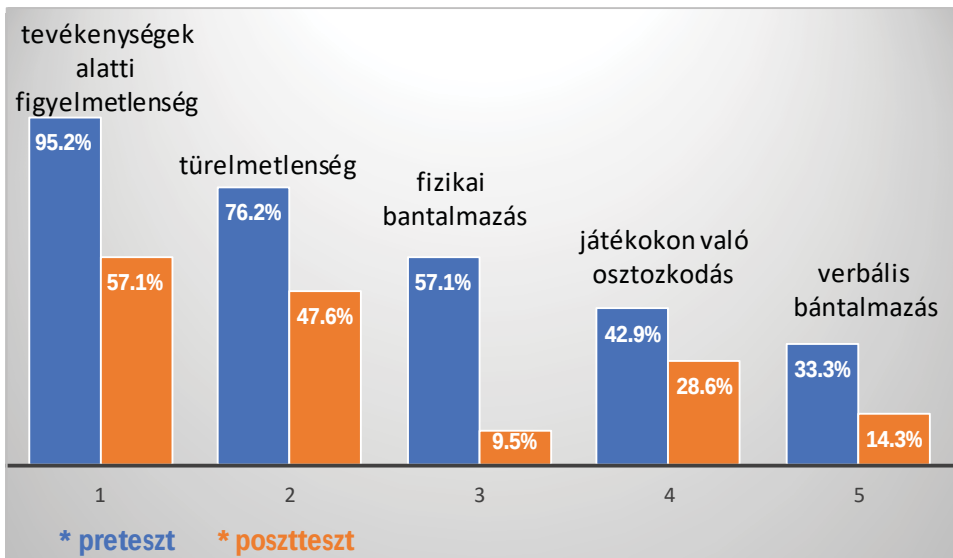
A gyermekek jelei a megérdemelt alapkészség gombaházikóján

A beavatkozás eredménye

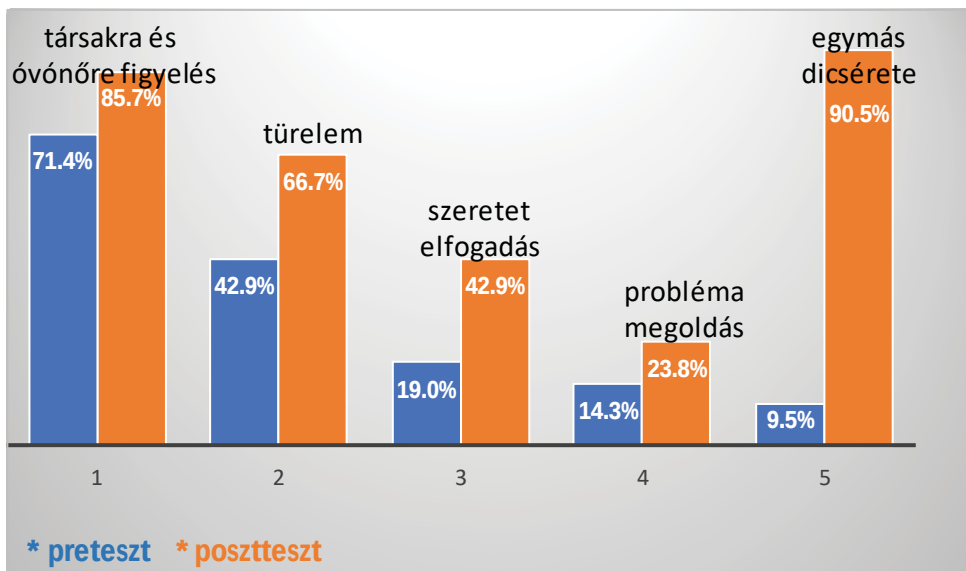
A kutatásban résztvevő gyermekek magatartásában szemmel látható eredmények mutatkoztak mind a csoporttermi beavatkozás, mind a szülővel végzett munka eredményeként. Megfigyeltük, hogy jelentős mértékben csökkent a helytelen magatartásformák gyakorisága, de ezzel egyidőben nőtt a helyes magatartások előfordulási gyakorisága. A gyermekek is sokkal nyugodtabbak voltak, nem hangzott el többé a „Nem ülök Pisti mellé, mert ő verekedős” típusú kijelentés. Az egymás felé intézett csúnya, bántó szavak és megjegyzések is csökkentek, akárcsak a játékokon való osztozkodás. Ez a probléma már csak két gyermeknél jelent meg a 21-ből. A türelmesség terén is sokat fejlődtek a gyer-

mekek. Még mindig gondok adódnak viszont a tevékenységek alatti figyelemmel, amely korfüggő tényező, és a csoport vegyes korosztályú.

A változások eredményességét, a hipotézisek igazolását következő két ábra szemlélteti:

1. ábra. Pre- és poszteszt összehasonlítása a helytelen magatartások esetében

2. ábra. Pre- és poszteszt összehasonlítása a helyes magatartások esetében

Az első ábra szemlélteti, hogy a helytelen magatartások gyakorisága milyen mértékben csökkent. Megfigyelhetjük, hogy a posztteszt – narancssárga oszlop – adatai jelentős csökkenést mutatnak minden esetben: tevékenységek alatti figyelmetlenség, türelmetlenség, fizikai bántalmazás, játékokon való osztozkodás, verbális bántalmazás. A helytelen magatartások csökkenésével egy időben gyakoribbá váltak a helyes magatartások. Ezt a második ábra szemlélteti. A legjelentősebb változás az *egymás dicsérete* területén figyelhető meg. Kevesebb *verbális bántalmazás* és több *egymás dicsérete* hangzott el ebben az időszakban.

Összegzés

A kutatás hipotézisei igazolódtak. A csoportszabályzat következetes alkalmazása csökkenti a gyermekek fegyelmezetlen viselkedését (türelmetlenség, játékok rongálása, egymás fizikai vagy verbális bántalmazása, játékon való osztozkodás, figyelmetlenség a tevékenység idején), ugyanakkor növeli a gyermekek helyes magatartásformáinak gyakoriságát (türelem kifejezése bizonyos helyzetekben, a szeretet, elfogadás és megbocsátás kifejezése, egymás dicsérete, a problémák megoldására való törekvés, odafigyelés a társakra és az óvónőre).

A kifüggesztett szabályok ösztönözték a gyermekeket abban, hogy mi a helyes és helytelen viselkedésforma, így azoknak előfordulása csökkent, egyes gyerekek esetében teljesen kiküszöbölődött. A szabályzatok szemléletes jelenléte olyan volt a csoport számára, mint egy fék, ami lelassította vagy teljesen megállította az éppen megjelenő helytelen viselkedésformát. A csoportgyűlések révén pedig egyre jobban tudatosult és rögzült a gyerekekben az a gondolat, hogy a jó viselkedésre minden nap törekednünk kell, és ha minél több a helyes magatartás, annál kevesebb a helytelen. Ennek a módszernek előnye az, hogy a megbeszélések során maguk a gyerekek mondták ki, hogy az adott viselkedés nem szép dolog, nem helyes, és maguk döntöttek úgy, hogy igyekeznek azoknak kiküszöbölésére. Így az elhatározás a jó viselkedés megmutatására a gyermek szempontjából belső motivációvá vált, ő akarta, ő döntötte semmiféle „kényszer” nélkül. A csoportszabályzat, mint preventív viselkedést szabályozó módszer integrálása a csoport gyűléssel, mint pozitív módszer mind rövid, mind hosszú távú eredményekhez vezet a csoport terem viselkedés szabályozásában, még az óvodáskorú gyermekek esetében is.

A fent bemutatott módszer egy olyan magatartást szabályozó módszer, melyet minden korosztályban és minden óvodai csoportban hatékonyan lehet alkalmazni. Érdemes az alkalmazott módszert bővíteni, csoportra szabottan adaptálni az eredményesség és a pedagógusi munka hatékonysága céljából.

Irodalom

Atkinson, R. C., Hilgard, E. (2005): *Pszichológia*. Osiris Kiadó, Budapest.

Bariné Kazai Zsuzsanna (2010/02): *Pozitív fegyelmezés*. Letöltve: 2018. 08. <http://blog.xfree.hu/myblog.tvn?n=sayuri&pid=67568>

Birta-Székely Noémi (2007): *Tanulásszervezés. Pedagógiai kézikönyv.* Ábel Kiadó, Kolozsvár.

Campbell, R. (2000): *Mânia îți dristuge copiii.* Editura Logos, Cluj-Napoca.

Fodor László (2007): *Nevelélmélet.* Ábel Kiadó, Kolozsvár.

Kern Éva (2002): *Minőségi kör az iskolai fegyelemért.* Új Pedagógiai Szemle, 7-8., Letöltve: 2018, 08 <http://epa.oszk.hu/00000/00035/00062/2002-07-ko-Kern-Minosegi.html>

Matanie, A., Axente, A. (2011): *Disciplinarea pozitivă, sau cum să disciplinezi fără să rănești.* Editura ASCR, Cluj-Napoca.

Nelsen, J., Ed, D. (2013): *Pozitív fegyelmezés.* Reneszánsz Könyvkiadó, Budapest.

Nelsen, J., Lynn, L., Glenn, H. S. (2016): *Pozitív fegyelmezés az iskolában.* Reneszánsz Könyvkiadó, Budapest.

Payne, K. J. (2018): *Melegszívű fegyelmezés.* Kulcslyuk Kiadó, Budapest.

Zrinszky László (2006): *Nevelélmélet.* Műszaki Kiadó, Budapest.

Melléklet

Demeter Helén-Lenke: *A kismanók házikót keresnek*

1. rész

Hol volt, hol nem volt, hetedhét országon is túl, volt egy gyönyörű szép kiserdő. Ebben a kiserdőben a nyulak vidáman ugrándoztak, a mókusok makkot gyűjtögettek, a madarak gyönyörűen csiripeltek, az őzikék pompásan sétáltak, a tücskök egész nap muzsikáltak, és az erdő apró manói mindig szorgalmasan dolgoztak. Ezt a távoli kiserdőt szebbnél szebb és tarkábbnál tarkább gombaházikók díszítették. Volt közöttük egészen kicsi gombaház, aztán közepes és nagy is. A nagyobb gombaházikóknak nevük is volt. Egyiket úgy nevezték, hogy Türelem, a másikat, hogy Elfogadás, míg egy másiknak Dicséret volt a neve. Olyan is volt, amelyet Hallgatásnak vagy Problémamegoldásnak neveztek el.

Ebben az erdőben az év mindenik évszakában történt valami. Az illatos tavaszt követte a meleg nyár, majd tarka ősz köszöntött a tájra. A kis erdőben a levelek kezdtek sárgulni, a virágok hervadni, az állatok élelmet gyűjtögettek télire. Az erdő kis manói pedig azon tanakodtak, hogy mi lesz a menedékük a hideg őszi napokon, amikor egyre hidegebben fúj a szél, vagy esik az eső. Kisgyűlést tartottak, és megbeszélték, hogy elmennek Ősz tündérhez, akitől tanácsot kérnek, hogy hova húzódhatnak meg a hideg évszakokban.

Felkeresték Ősz tündért, aki mosolyogva kérdezte:

– Mi járatban vagytok, kis manók?

– Menedéket keresünk, mert az idő egyre hidegebb. Tudnál-e segíteni nekünk? – kérdezték a kismanók.

Ősz tündér kicsit gondolkodott, majd ezt válaszolta:

– Van egy ötletem! Első sorban minden kismanónak adok egy-egy színes levél formájú ruhát. Ha ezt magatokra öltitek, már nem fogtok annyira fájni, hisz ti is őszmanók lesztek. A hideg éjszakáktól pedig úgy védelek meg, hogy megengedem, hogy a nagy gombaházikókban meghúzódjatok. Azonban csak akkor mehetek be valamelyik gom-

baházikóba, ha különböző feladatokat végeztek el. Az az őszmanó, aki nem végzi el a kiosztott feladatot, az kint marad a házon kívül.

Őszmanók, kórusban válaszolták:

- Ősz tündér! Mi mindent megteszünk, amit csak kérsz tőlünk!
- Rendben – válaszolta elgondolkodva az Ősz tündér, majd így folytatta:
- Számoljátok meg, hányan vagytok!

Őszmanók hamar sorba álltak, megszámozták egymást, majd jelentették, hogy 21-en vannak. Ősz tündér minden manónak adott egy-egy őszi levél formájú színes ruhát, amit a manók felvettek, és meg is köszöntek Ősz tündérnek.

Ősz tündér pedig így folytatta:

– Az első feladatotok az lesz, hogy egész nap úgy kell dolgoznotok, hogy a nap végén mindenki kaphasson egy dicsérő mondatot a társaitól. Aki megkapja a dicséretet, bemehet az egyik nagy gombaházikóba, melynek a neve Dicséret. Aki viszont nem kap dicséretet, az kint marad a házon kívül.

Őszmanók megígérték Ősz tündérnek, hogy mindent megtesznek azért, hogy a nap végén mindenki dicsérten térhessen a házikóba. Szépen zajlott nap. Minden kis őszmanó figyelmes volt a társaival, szorgalmasan elvégezték a napi feladataikat. Munka közben nem bántották a társaikat, nem hangoskodtak, nem tettek csúnya vagy sértő megjegyzéseket egymásnak. Elérkezett a nap vége, amikor Ősz tündérrel együtt kisgyűlést tartottak, megbeszélték, ki hogyan dolgozott, és ki miért kap dicséretet. Ezt mondták egymásnak:

- Megdicsérlek, mert nem kiabáltál.
- Megdicsérlek, mert szépen összegyűjtötted a sárga leveleket.
- Megdicsérlek, mert segítettél a kisebb manóknak.
- Megdicsérlek, mert szépen megtakarítottad a málnás bokrot.
- Megdicsérlek, mert nem mondtad nekem, hogy „buta vagy”.

Így az első héten mindenki elégedetten húzódott meg a Dicséret nevezetű gombaházikóba, és a hét minden napján arra figyeltek, hogy egymásban a jót és szépet vegyék észre.

2. rész

A második hét kezdetén az őszmanók újra Ősz tündérhez mentek, és arra kérték, hogy engedje meg nekik más gombaházikóba is bemenni.

– Mindent megteszünk, amit kérsz, csak engedj más házikóba is bemennünk – kérelték az őszmanók.

– Jól van – válaszolta Ősz tündér, de akkor ezen a héten mindenkinek türelmesnek kell lenni.

– Türelmesnek? Az meg mi? – kérdezték csodálkozva a kis manók.

Ősz tündér így magyarázta:

– A türelem egy szép tulajdonság, amivel mindenkinek rendelkeznie kell. Türelmesek vagytok akkor, amikor egymás után vártok nyugodtan, amikor megvárjátok toporzékolás nélkül az étkezési időt még akkor is, ha éhesek vagytok. Türelmesek vagytok

akkor is, amikor nem sikerül egyből megoldani egy feladatot, és segítségért kell várjatok. Türelem az, amikor nem üvöltötök, ha nem kapjátok meg azonnal, amit szeretnétek. Jól jegyeztétek meg, türelmesek nem lesztek most azonnal, arra minden nap figyelni kell, hogy fejlődjön, hogy egyre jobban tudjátok uralni a saját akaratotokat.

Őszmanók nagyon elkomolyodtak, mert úgy gondolták, ez nagyon nehéz feladat lesz. Mivel a Türelem gombaházikó nagyon szép volt és kecsgettette őket, hogy ott is meghúzódjanak, elhatározták, hogy megpróbálnak türelmesnek lenni. Első nap végén a kisgyűlés alkalmával kiderült, hogy csak páran voltak, akik el tudták mondani: „türelmes voltam, amikor elengedtem, hogy a nálam kisebb manó mosson kezet”; „türelmes voltam, amikor arra vártam, hogy a szedres vedremet kiűrítsék”; „türelmes voltam, amikor vártam a sorban, hogy a napi fizetésem megkapjam”. Ezek a manók a Türelem gombaházikóban kaptak menedéket, míg a többiek valamilyen dicséret ellenében a Dicséret házikóba mentek.

A második héten mindenki igyekezett türelmesnek lenni, de arra is vigyáztak, hogy a Dicséret házikó se maradjon üresen. A hét végére mindenki legalább egyszer meghúzódhatott a Türelem gombaházikóban.

3. rész

A harmadik hét elején a kis manók újra Ősz tündérnél jelentkeztek.

– Ősz tündér, szeretnénk, még más nagy gombaházikóban is meghúzódni. Mondd, mit tegyünk – kérdezték az Ősz manók.

Kevés gondolkodás után, íme, mit válaszolt Ősz tündér:

– Láttam az előző hetekben, hogy nagyon ügyesek vagytok a különböző jó tulajdonságok elsajátításában. Egyre gyakrabban veszitek észre társaitokban a szépet és jót, nem mondotok egymásnak sértő szavakat, egyre türelmesebbek vagytok. Ezeket a tulajdonságokat nem szeretném, ha elhanyagolnátok. Továbbra is érvényesek, továbbra is gyakorolnotok kell. Azonban azért, hogy még egy gombaházikó menedéket nyújtson nektek, ezen a héten azt kell gyakorolnotok, hogy elfogadja mindenki a másikat úgy, ahogy van.

– De Ősz tündér! Mi mind szeretjük egymást. Mit értesz azon, hogy fogadjuk el egymást? – kérdezték csodálkozva az őszmanók.

– Jól figyeljete, elmondom nektek – felelte Ősz tündér. Az elmúlt hetekben többször láttam, hogy amikor a társatok nem úgy viselkedett, ahogy az nektek tetszett, megütöttétek, megcsíptétek vagy megharaptátok. Olyant is láttam, hogy azt kiáltottátok egymásnak, hogy „nem is bocsátok meg neked soha”. Amikor ezeket tettétek a társaitokkal, ők mindig elszomorodtak és elutasítva érezték magukat. Szeretném, ha az Elfogadás gombaházikóba azok jutnának be, akik majd azt mondják egymásnak, hogy elfogadlak akkor is, ha kicsi vagy, elfogadom a bocsánatkérésed és megbocsátok neked, elfogadom, hogy nem mindig tudod elvégezni a feladatot tökéletesen. Elfogadom, hogy te gyakran megölelsz, és többet nem csíplek meg ezért, elfogadom, hogy mezítláb szeretsz járni, és többet nem ütlek meg, ha nem veszed fel a cipődet.

Őszmanók úgy érezték, hogy ez nagyon nehéz feladat lesz, de megígérték, hogy ezt is teljesíteni fogják úgy, ahogy az eddigiekkel is tették. A hét minden napján arra

törekedtek, hogy megdicsérjék egymást, hogy egyre türelmesebbek legyenek, és hogy elfogadják egymást. A napvégi kisgyűlések alkalmával volt olyan őszmanó, aki dicséretet kapott, így a Dicséret gombaházikót foglalta el, mások türelemből voltak jelesek, és a Türellem házikóban kaptak menedéket, míg mások az Elfogadás házikóban.

Napról napra és hétről hétre így lettek egyre jobbak és ügyesebbek ezek az őszmanók.

4. rész

A negyedik hét elején az őszmanók újra kisgyűlést tartottak. Nagy bajban voltak. Az őszből tél lett, nem volt elég a levél ruha, amit ezelőtt pár héttel kaptak Ősz tündértől. Újra elmentek hozzá, de nagy meglepetésükre már nem Ősz tündér, hanem Tél tündér fogadta őket, aki megnyugtatta őket, hogy télen sem fognak szenvedni a hidegtől. Minden kismanó kapott egy meleg hópohely formájú ruhát, ami megvédte a fagyos hidegtől.

Tél tündér ajánlatot tett a kismanóknak:

– Szeretnétek még egy másik házikót is birtokolni?

– Igeeeen! – felelték kórusban a manók.

– A feltétel a következő lesz – kezdte magyarázni téltündér –, sokkal, de sokkal figyelmesebbek kell legyetek egymásra. Amikor közületek beszél valaki, akkor mindenki másnak hallgatni kell. Figyelmetek kell egymás beszédére, tiszteletben kell hogy tartsátok azt, aki beszél. Ne feledkezzetek meg a többi házikóról sem, azok sem maradhatnak üresen.

– Oh, ez nem lesz nehéz – mondták a kismanók, és máris munkához láttak. A napvégi kisgyűlésen minden házikónak lett lakója, mert egyes manók a dicséret, mások a türelem vagy az elfogadás házikóba mentek, míg néhányan a Hallgatás gombaházikóba.

Vidáman telt a tél első hete a hóval lepett kiserdőben. A hópohely ruhába öltözött kismanók a hideg télen is szorgoskodtak az erdőben, miközben arra figyeltek, hogy egyre erősebbek legyenek a jó tulajdonságok gyakorlásában.

5. rész

A tél második hete úgy kezdődött, ahogy azt már a manók megszokták. Elmentek Tél tündérhez, mert volt még egy gyönyörű gombaházikó, melyet még nem foglaltak el, és kíváncsiak voltak, milyen feladatot kell teljesíteni ahhoz, hogy oda is bemehesse.

– Tél tündér, már tudjuk, hogy valamit tennünk kell azért, hogy valamelyik gombaházikóba bemelessünk. Mondd meg nekünk, mit kell tennünk, hogy az ötödik gombaház is a miénk lehessen – kérdezték a manók.

– Az ötödik gombaház a problémák megoldásának házikója – kezdte magyarázni Tél tündér. – Abba a házikóba azok fognak menedéket találni, akiknek sikerül megoldani egy problémát. Például amikor nem tudjátok eldönteni, hogy ki seperje el a havat az ösvényről, az egy probléma. Ilyenkor nem veszekedni kell, hanem kitalálni, hogyan osszátok fel egymás között ezt a feladatot.

– De nekünk nincsenek problémáink – mondták a kisebb manók, míg a nagyobbak azt állították, hogy de, igenis vannak.

Egy kis vita után mindannyian egyetértettek abban, hogy adódnak kisebb problémák közöttük, amiket meg is tudnak oldani, ha akarnak. Megígérték Tél tündérnek, hogy ezt a feladatot is teljesítik.

A nap végén a kisgyűlésen eldöntötték, ki melyik házikóban érdemel menedéket. Egyesek a Dicséret házikóba bújhattak, mások a Türelem vagy az Elfogadás házikóban kaptak menedéket. Volt, aki a Hallgatás házikóba kerülhetett, mert meghallgatta a társai reggeli újdonságait, és volt olyan manó is, aki a Problémamegoldás házikóba mehetett, mert megoldotta a madarak etetésének problémáját úgy, hogy minden kismanónak elmondta, mikor és milyen magot kell tenni a madáretetőbe. A manók ezt a sorrendet betartották, így a madarak sosem éheztek, a manók pedig nem vitatkoztak, hogy ki volt a soron.

Ettől a héttől kezdve minden kismanó igyekezett úgy forgolódni a társai között, hogy a legjobb tulajdonságai láthatóak legyenek a társai előtt. A manók közössége és az erdő hangulata egyre békésebb lett, és boldogan várták a legszebb téli ünnepet, a szeretet ünnepét, a karácsonyt. A karácsonyi angyal pedig örömmel szállt a békés manók közé, mert a karácsony ott szép, ahol egymás között szeretet, elismerés, türelem, megbocsájtás és megértés honol.